

ה"ת 36495/03/15 - בנק הפועלים בע"מ- סניף 770 נגד מדינת ישראל, האחים טורי בע"מ, מוסא אבו מדיגם

בית משפט השלום בירושלים

ה"ת 36495-03-15 אבו מדיגם נ' מדינת ישראל

בפני כבוד השופטת ג'ויה סקפה שפירא
המבקש המבקש
נגד
המשיבים
1. מדינת ישראל 2. האחים טורי בע"מ 3. מוסא אבו מדיגם
בנק הפועלים בע"מ- סניף 770

ב"כ המבקש עו"ד דורון קורן ב"כ המשיבה 1: עו"ד ליאת בכור ; רס"ב משולם אהרון

החלטה

כללי

1. במסגרת חקירה שערכה המשיבה 1, נחשד המשיב 3 בעבירות של קשר לפשע, הלבנת הון, זיוף וקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, רישום כוזב במסמכי תאגיד ועבירות לפי חוק מס ערך מוסף ופקודת מס הכנסה, אותן ביצע לכאורה באמצעות המשיבה 2, חברה הנמצאת בבעלותו.
2. המשיב 3 נעצר לצורך החקירה ביום 23.2.15 ושוחרר בתנאים ביום 8.3.15.
3. במהלך החקירה נתפס רכוש מהמשיבים וכן ניתן צו תפיסה והקפאה של חמישה חשבונות בנק של המשיבים 2-3, בהם גם חשבון המתנהל אצל המבקש.
4. בהחלטתי מיום 1.4.15 הוריתי על ביטול הקפאת רכיב העו"ש בחשבונות הבנק שהוקפאו. בהחלטה נוספת מיום 26.4.15 נדחתה בקשתו של המשיב 3 לביטול הקפאת חשבונות הבנק. ביום 2.6.15 ניתן תוקף של החלטה להסכמה שנערכה בין המשיבה 1 למשיבים 2-3 במסגרתה הוסכם, בין היתר, על המשך הקפאת חשבונות הבנק עד לסיום החקירה בעניינם של המשיבים 2-3, ולא יאוחר מיום 23.2.16.
5. לפני בקשה של המבקש, אשר הוגשה ביום 14.6.15 במסגרתה עותר המבקש לביטול הקפאת כספים בחשבון

עמוד 1

הבנק של המשיבה 2 על מנת לאפשר לו לקזז כספים המצויים בחשבון זה.

6. ביום 9.7.15 הוגשה תגובת המשיבה 1 לבקשה, לאחר שניתנה לה ארכה לעשות כן, ולאחר שהמבקש והמשיבה 1 באו בדברים ביניהם. המשיבה 1 הסכימה לשחרור כספים מתוך החשבון שלגביהם יש למבקש זכות קניינית, במקרה דנן שיעבוד קבוע מדרגה ראשונה שנרשם אצל רשם החברות על כספי פיקדון בחשבון, בסך כולל של 74,000 ₪ ופירותיהם (העולים כדי סך כולל של כ- 83,000 ₪). החלטה על ביטול הקפאת הכספים שהמשיבה 1 הסכימה לשחרר ניתנה ביום 11.7.15 וטעות סופר שנפלה בה, תוקנה בהחלטה מיום 20.7.15.

המשיבה 1 התנגדה לשחרור יתרת הסכומים המצויים בפיקדונות שלגביהם לא קיים שיעבוד רשום.

דיון בבקשה התקיים ביום 20.7.14.

7. המשיבים 2-3 לא הגישו תגובה לבקשה ואף לא התייצבו לדיון, וכפי שקבעתי בהחלטתי מיום 11.7.15 חזקה עליהם כי אינם מתנגדים לבקשה, הגם שהעדר התנגדות כאמור מקים שאלות לא פשוטות ביחס לתום לבם של המשיבים 2-3 בכל הנוגע להסכם שערכו עם המשיבה 1 ואשר קיבל תוקף של החלטת בית משפט, כפי שפורט בסעיף 4 לעיל, וכן ביחס למידת עמידתם בהתחייבותיהם על פי הסכם זה.

טענות הצדדים

8. על פי הנטען בבקשה, המשיבה 2 ניהלה חשבון בנק אצל המבקש. בין היתר, המשיבה 2 שעבדה לטובת המבקש, בשעבוד ראשון, שני פיקדונות המצויים בחשבון. השעבודים נרשמו ברשם החברות. בנוסף, במסגרת ההסכמים של המשיבה 2 עם המבקש, ניתנה למבקש זכות קיזוז של יתרות זכות בחשבון. המבקש טוען כי לאור הקפאת החשבון בוטלה על ידו מסגרת האשראי בחשבון וקמה לו זכות לדרוש פירעון מיידי של כל האשראי שניתן לרבות מימוש זכות הקיזוז ומימוש השיעבודים.

9. ב"כ המבקש לא חלק במסגרת כתבי טענותיו ובטענות שהושמעו בעל-פה על התקיימותם של היסודות שהצדיקו את הקפאת חשבון הבנק מלכתחילה, ובכללם קיומה של עילה להקפאת החשבון - הבטחת אפשרות חילוט רכוש בתום ההליך. טענת המבקש היא כי זכות הקיזוז הקיימת לו מכח ההסכם עם המשיבה 2 עדיפה על פני זכותה של המשיבה 1 לחלט את הכסף המצוי בחשבון שהוקפא. ב"כ המבקש הסתמך על פסק דינו של בית המשפט העליון בע"א 1226/90 **בל"ל נ' הסתדרות הרבנים דאמריקה** פ"ד מט(1) 177 (להלן: "**פרשת הסתדרות הרבנים**") וכן על החלטתו של בית משפט השלום בראשון לציון בה"ת 49045-05-10 **רמז אנרגיה ושירותים בע"מ נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו 13.6.10).

10. המבקש הוסיף וטען כי לאור השעבוד שנרשם לטובתו על כספי הפיקדונות, הרי שלבנק זכות קניינית מובהקת בכספים שהוקפאו. נכון ליום 27.5.15 היתרות בחשבון המשיבה 2 עמדו על סך של 196,164.65 ₪ בפיקדונות ו- 149,164.65 ₪ בתוכניות חיסכון. המשיבה 1, כאמור, הסכימה לביטול הקפאת סך של כ- 83,000 ₪ מהפיקדונות

ואולם המבקש ביטל ההקפאה על סכום של 74,000 ₪ בלבד אותם קיזז מיתרת החובה של המשיבה 2, וזאת בשל חוסר אפשרות טכנית לפרוע חלק מקופת חיסכון שבה מצויים כספים אשר המשיבה 1 הסכימה להפשינם. יתרת החובה של המשיבה 2 בחשבון המתנהל אצל המבקש עומדת, לאחר הקיזוז וקיזוז סכום נוסף שהופקד לחשבון העובר ושב, על סכום של 516,080 ₪.

11. המשיבה 1 טענה כי ביטול הקפאת החשבון יסכל את האפשרות לחלט את הכספים שהוקפאו בתום ההליך הפלילי. נטען כי זכות הקיזוז של הבנק היא זכות אובליגטורית, וכי הכרה בזכויותיהם של צדדים שלישיים ברכוש שנתפס במסגרת הליכים פליליים תיעשה, על פי ההלכה הפסוקה, רק כאשר מדובר בנושה שרכש לו זכות קניינית ברכוש שנתפס או הוקפא.

12. המשיבה 1 הוסיפה וטענה כי העובדה שהמבקש בחר לרשום שיעבוד רק ביחס לסכומים מסוימים מתוך הפיקדונות הרי שהצהיר בכך כלפי כולי עלמא שיש לתפיסתו הבדל במעמד בין זכויות קנייניות רשומות לבין זכויות שאינן רשומות.

13. המשיבה 1 טענה, כי פסד הדין של בית המשפט העליון בפרשת "הסתדרות הרבנים" עוסק בהסכם קיזוז ספציפי מיוחד ואינו מתייחס לזכות הקיזוז של הבנק אל מול זכות חילוט של המדינה בהליך פלילי. המשיבה 1 סמכה טענותיה על פסיקת בית המשפט העליון בבש"פ 6817/07 **סיטבון נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו 31.10.07] (להלן: "**פרשת סיטבון**"), בע"פ 1428/08 **אורי חורש נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו 25.3.09] (להלן: "**פרשת חורש**") וע"א 8679/06 **ולדימיר חביץ' ו- 233 אח' נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו 30.12.08].

14. לבסוף טענה המשיבה 1 כי המשיבה 2 ממשיכה לעבוד וחשבון הבנק שלה פעיל, ומדי פעם אף מוזרמים לתוכו כספים. החלטת המבקש להפסיק את מתן האשראי וקיזוז הכספים היא שרירותית ומתעלמת מזכויות של צדדים שלישיים, ואף פוגעת באפשרות של המשיבה 2 להמשיך ולפרוע את חובותיה כלפי המבקש בדרך הרגילה של המשך ניהול עסקיה.

המסגרת הנורמטיבית

15. פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש] תשכ"ט - 1969 קובעת:

"34. מסירת התפוס לפי צו

על פי בקשת שוטר שהוסמך לכך על ידי קצין משטרה בדרגת מפקח משנה או בדרגה גבוהה מזו דרך כלל או לעניין מסוים (להלן - שוטר מוסמך), או על פי בקשת אדם התובע זכות בחפץ, רשאי בית משפט שלום לצוות כי החפץ יימסר לתובע הזכות או לאדם פלוני, או שינהגו בו אחרת כפי שיורה בית המשפט - הכל בתנאים שייקבעו בצו.

16. תפיסת נכסים בהתאם לסמכות הנ"ל יכולה להתבצע למגוון תכליות:

"תכלית מניעתית ביחס לחפץ העשוי לשמש לביצוע עבירה שטרם נעברה [...]; תכלית ראייתית - אם החפץ עשוי לשמש ראייה בהליך משפטי בשל עבירה; או תכלית של חילוט - אם בחפץ נעשה שימוש לצורך עבירה, או שניתן כשכר בעד ביצוע עבירה או כאמצעי לביצועה" (רע"פ 7600/08 אברם נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו 13.8.08] פסקה 10 והאסמכתאות שם וראו גם בש"פ 5564/14 אהוד טננבאום נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו 18.9.14]).

17. כאן המקום לציין, כפי שאף נקבע בהחלטתי מיום 26.4.15, כי משעה שנטען על ידי המשיבה 1 כי המשיב 3 חשוד גם בעבירות של הלבנת הון, היה בידי המשיבה 1 לבחור בדרך נוספת לצורך קבלת סעדים זמניים בנוגע לרכוש, ולפנות לבית המשפט המחוזי בבקשה לפי סעיף 23 לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000, המפנה לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], תשל"ג-1973. ההלכה הפסוקה הכירה בתחולתם של שני המסלולים במקביל, ובאפשרות להורות על תפיסת נכסים מכח הפקודה גם לגבי רכוש בשווי פירות העבירה (ראו למשל בש"פ 3190/14 שמעון ארזון ואח' נ' משטרת ישראל [פורסם בנבו 25.6.14] והפסיקה הנזכרת שם).

18. סעיף 36 לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], תשל"ג-1973 קובע הוראה דומה במהותה לזו המצויה בפקודת סדר הדין הפלילי ביחס למי שטוען לזכויות ברכוש התפוס:

"36ג. סייגים לחילוט רכוש

(א) בית המשפט לא יצווה על חילוט רכוש לפי סעיפים 36א או 36ב, אם הוכיח מי שטוען לזכות ברכוש כי הרכוש שימש בעבירה ללא ידיעתו או שלא בהסכמתו, או שרכש זכותו ברכוש בתמורה ובתום לב ובלי שיכול היה לדעת כי הוא שימש או הושג בעבירה.

(ב) "...

הפסיקה הכירה בזכותו של הטוען לזכות ברכוש להעלות טענותיו גם בשלב הסעדים הזמניים (ראו ע"פ 2010/12 מדינת ישראל נ' מייק מיכאלי "יורו צ'יינג" ואח' [פורסם בנבו 20.3.12]).

19. על מעמדו של "טוען לזכות ברכוש" עמד בית המשפט העליון בפרשת סיטבון:

"אכן, המחוקק הכיר בכך שייתכנו מצבים בהם תתמודדנה זו מול זו, ביחס לאותו רכוש, טענת המדינה לזכותה לחלט וטענתו של צד שלישי תם לב לזכות באותו רכוש, ואשר בהם יהא זה מוצדק שלא להורות על חילוט חרף האינטרס הציבורי שהוא משרת... על מנת שייחשב אדם ל"טוען לזכות ברכוש", נדרש כי הוא יהא בעל זכות קניינית ברכוש, ולמצער בעל זכות בנכס מסוים באופן היוצר זיקה בינו כנושה לבין אותו נכס.

...

...פרשנות זו מתיישבת עם העדיפות שמקנה שיטתנו לנושה שרכש לו זכות חפצית, קניינית בנכס ספציפי מנכסי החייב-הנאשם, זכות המוגנת כלפי כולי עלמא, על פני נושה אובליגטורי שאין לו עניין ייחודי בנכס, או זיקה בלתי אמצעית אליו, מעבר לכך שבאמצעותו יכול הוא להיפרע את חובו, כפי שיוכל לעשות גם מנכסים אחרים של החייב, שזכויותיו אינן קשורות לנכס, אלא הן צומחות מהתקשרות נפרדת, שאינה קשורה לנכס, בינו לבין החייב".

וראו גם בפרשת חורש הנ"ל:

"ג' טוען לזכות ברכוש', כלשונה של פקודת הסמים, הוא כל נושה מובטח ... וכן מי שמחזיק בזכות קניינית או מעין-קניינית אחרת ברכוש, לאמור כי יש לו זיקה משמעותית לרכוש זה.

...

ד) נושה אובליגטורי, אשר אין חולק על שבידיו זכות ברכוש, אלא שמעמדה נופל מזה של זכות קניינית או מעין-קניינית, לרבות מי שמחזיק בזכותו מכוח חוזה שטרם הושלם ביצועו או מכוחו של פסק-דין בתביעה על הפרת חוזה, לא יוכל ליהנות מההגנה שבסעיף 36 לפקודת הסמים."

20. דברים אלה נכתבו ביחס לפרשנות הוראת סעיף 36 לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש] תשל"ג-1973, ואולם מדיניות משפטית ראויה מחייבת להחיל פרשנות זו ביחס למעמדו של צד ג' הטוען נגד חילוט רכוש גם ביחס להליכים לפי פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], תשכ"ט-1969.

21. סיכומם של דברים, על פי ההלכה הפסוקה, על מנת שצד שלישי יזכה למעמד של "טוען לזכות ברכוש", אשר זכויותיו מצדיקות מניעת חילוט, ושלילת סעד זמני או צו תפיסה זמנית לצורך חילוט, עליו להוכיח זיקה קניינית לרכוש התפוס ואין די בהיותו של הצד השלישי נושה בעל זכות אובליגטורית.

22. עוד קבע בית המשפט העליון בפרשת סיטבון באשר ליחס בין נושים בעלי זכויות במישור המשפט האזרחי לבין זכויותיה של המדינה במסגרת בקשות לחילוט רכוש בהליכים פליליים:

"התחרות' בין המדינה כמחלטת לבין צד שלישי שהינו "טוען לזכות ברכוש" נמצאת על קו התפר שבין המשפט הפלילי והמשפט האזרחי. מורכבותו של מפגש זה נובעת מכך שהוא מערב מערכות דינים שונות המושתתות על תפישות ואינטרסים שונים... עיון בסעיף 36 לפקודת הסמים מעלה כי אף על פי שהסעיף נוגע במצב בו מתמודד אינטרס החילוט של המדינה אל מול "טוען לזכות ברכוש", אין הוא מייחס עצמו לדיני הקדימות בין נושים. אין הוא קובע זכותו של מי קודמת - זכותה של המדינה לחילוט

רכושו של הנאשם המורשע בהליך פלילי, או זכויותיהם של נושים שונים במישור האזרחי...

...

מכאן, סעיף 36ג(א) לפקודת הסמים אינו דן כלל במצבים של קדימות בין נושים. זו, עניין היא למשפט האזרחי. המצב בו עוסק סעיף 36ג(א) לפקודת הסמים עניינו בהתמודדות בין גורמים הפועלים בשני מישורים שונים לחלוטין: המדינה כמחלטת ומולה נושי הנאשם. אין מדובר בהתדיינות אזרחית בין נושים ובעלי זכויות בנכס אלא בשאלה זכותו של מי תגבור - זכותו של בעל זכות קניינית ברכוש, או זכותה של המדינה בתפקידה כריבון, כשלטון. שיקול הדעת השיפוטי המופעל בסוגיית החילוט בהליך הפלילי, שונה על כן מזה המופעל בהליך אזרחי שעניינו סוגיית הקדימות בין נושים. עיקרו של שוני זה יסודו בכך שבעוד ההכרעה בין נושים אינה אלא עניין אזרחי בטוהרו, בהחלטה בנושא החילוט מודרך בית המשפט בין היתר גם בשיקולים שבאינטרס הציבורי ובהשגת מטרותיו של ההליך הפלילי."

מן הכלל אל הפרט

23. אין חולק בין הצדדים על התקיימות היסודות שהצדיקו תפיסת הרכוש מלכתחילה, דהיינו קיומה של תשתית ראייתית כנדרש בחוק, וקיומה של עילה לתפיסת חשבון הבנק שעניינה הצורך להבטיח את אפשרות חילוט הכספים המצויים בחשבון בתום ההליך המשפטי.

24. על פי ההסכם בין המבקש למשיבה 3, המבקש הוא בעל שיעבוד מדרגה ראשונה ביחס לפיקדון על סך 24,000 ₪ ופירותיו וביחס לפיקדון על סך 50,000 ₪ ופירותיו (נספחים ד/1-ה/2 לבקשה). שיעבוד זה מקנה זכות קניינית של המבקש בסכומים ששועבדו כפי שמופיעים במסמכי ההסכם ושעבודים שנרשמו. ודוק, במסמכים אלה מופיעות שתי אפשרויות בנוגע לרישום שיעבוד לטובת המבקש - האחת היא רישום שיעבוד על פיקדונות כספיים מסוימים הקיימים בחשבון, והשנייה היא רישום שיעבוד על כלל הפיקדונות הכספיים המצויים בחשבון. המבקש והמשיבים 2-3 בחרו באפשרות הראשונה. ניתן להניח כי המבקש והמשיבים 2-3 נתנו דעתם לעניין זה, והבינו את המשמעות הגלומה בכל אחת מהאפשרויות שעמדו לרשותם. משעה שבחרו ליצור שיעבוד רק ביחס לפיקדונות בסכום מסוים ופירותיהם, משמעות הדבר היא כי נוצרה גם זיקה קניינית רק ביחס לסכומים אלה.

25. ביחס ליתרת הכספים בחשבון, לבנק עומדת זכות קיזוז בלבד. אף אם אניח כי בשלו התנאים אשר הקימו למבקש זכות קיזוז של הכספים בחשבון, הנחה שאינה נקיה מספקות, אולם לא זה המקום לבררה בשל מורכבות הבירור העובדתי ואופיו של הליך הבקשה להחזרת התפוס (ראו בש"פ 2013/13 מדינת ישראל נ' עודד גולן ואח' [פורסם בנבו 16.10.13]), הרי שזכות הקיזוז העומדת למבקש היא זכות חוזית, שאינה עולה כדי זכות קניינית, אינה הופכת אותו לנושה מובטח, ואין בה כדי לבסס את מעמדו של המבקש כ"טוען לזכות ברכוש".

26. הכרעתי אינה עומדת בסתירה להלכה שנקבעה בפרשת הסתדרות הרבנים. הלכה זו עוסקת בנושא העדפה

וברירה בין נושים במישור האזרחי, אשר אחד מהם הוא בנק בעל זכות קיזוז חוזית והאחר הוא נושה שהוטל לטובתו עיקול זמני על הכספים המצויים בחשבון הבנק.

דא עקא, שהשאלה הניצבת לפנינו במקרה דנן, אין עניינה ב"תחרות" בין נושים במישור האזרחי, כי אם בשאלה האם עדיפה זכותו של נושה בעל זכות אובליגטורית על פני האינטרס הציבורי שבחילוט רכושו של מי שהורשע בפלילים. ההלכה שנקבעה בפרשת הסתדרות הרבנים כלל אינה מתייחסת לשאלה זו. מנגד, הפסיקה שפירשה את משמעות הביטוי "טוען לזכות ברכוש" התייחסה לנושא, וכפי שנקבע על ידי כב' השופטת ארבל בפרשת סיטבון, אין מדובר בזכויות העומדות באותו מישור ואשר הברירה ביניהן נעשית על פי כללי עדיפות נושים במשפט האזרחי.

27. כב' השופט א. א. לוי התייחס לשאלה דומה, אף אם לא זהה, בפרשת חורש וקבע:

"במשטר קנייני, הרגיל בכללי הכרעה בין זכויות נוגדות מסוגים שונים, שובת לב היא לכאורה תפיסה, המציבה את המדינה-המחלטת בתחרות עם הטוען לזכות ברכוש המחולט, ומציעה מנגנון של סדר-קדימויות להכרעה בתחרות זו ... במודל התחרות המוכר מהמשפט האזרחי, ברי כי מצוי יסוד להבחנה בין מי שרכש בהצלחה זכות חפצית בנכס, לבין נושה אובליגטורי שטרם זכה לכך ונתפס על כן כמי שידו על התחתונה.

השימוש בתבנית זו להגדרתו של הקונפליקט נושא הערעור שבפני הוא שגוי. השפה בה מדברים בקונפליקט זה ופתרונה, אינה שפתו של הדין האזרחי-הפרטי, כי אם זו השגורה בפי המשפט הציבורי. אין אנו עוסקים בצדדים החולקים מישור ייחוס זהה.

ענייננו בהוראת חוק, המקנה למדינה כוח לגרוע מענינו המוגן של הפרט, לצורך קידום של אינטרסים ציבוריים. ובלשונה של השופטת ארבל: 'בנקודה זו באה לידי ביטוי העדפת המחוקק את האינטרס הציבורי שבמאבק בהלבנת ההון על אינטרסים המוגנים במשפט הפרטי: המדינה כמחלטת אינה עומדת בשורה אחת עם הנושים ומתחרה עימם. דיני הקדימות כלל אינם נוגעים לסמכות החילוט."

28. משאלה הם פני הדברים, וכאשר כלל ההכרעה ביחס למעמדו של טוען לזכות ברכוש עניינו בטיבה של הזכות באותו רכוש ובשאלה האם מדובר בזכות קניינית או מעין קניינית, לא ניתן לקבל את הטענה שזכות הקיזוז האובליגטורית של המבקש הופכת אותו לבעל מעמד כאמור, אשר זכותו עדיפה על פני זכותה של המדינה במסגרת הליך של חילוט פלילי. בנסיבות אלה, אין מקום להורות על ביטול הקפאת הכספים שנתפסו בחשבון המשיבה 1, על מנת לאפשר למבקש לקזזם כנגד יתרת החובה בחשבון.

29. הבקשה נדחת, בכפוף לאמור בהחלטות מיום 11.7.15 ומיום 20.7.15 בדבר ביטול ההקפאה של הסכומים לגביהם נרשם לטובת המבקש שיעבוד מדרגה ראשונה.

30. זכות ערר כחוק.

ניתנה היום, ט' אלול תשע"ה, 24 אוגוסט 2015, בהעדר
הצדדים.